

Nr 477

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Jonasson, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 152, angående stats-tjänstemännens löner under år 1959 m. m.*

I proposition nr 152 begäres anslag för ökande av tjänstemännens löner. En del av kostnaderna utgår från andra anslag, men beslut i frågan torde fattas i detta sammanhang. I vissa fall har sålunda hänvisats till anslag under fjärde huvudtiteln samt under kommunikationsdepartementet. Beträffande den i sammanhanget berörda lönegradssättningen hänvisas även till proposition nr 145. I propositionen avsedda lönegradsförändringar torde dels vara föga artskilda från löneförbättringar, dels även i vissa fall vara betingade av tjänsteförhållanden.

Här skall icke ingås på förslaget detaljer, men en väsentlig principiell synpunkt bör framhåvas.

Gällande ortsgruppering inom den statliga lönesättningen, beträffande skatteavdrag och sociala åtgärder, innebär en uppenbar orättvisa mot landsort och landsbygd. Därav gynnas orter, som är uppenbart attraktiva, dit människor trängs för att flytta, medan andra orter missgynnas av systemet. Läget blir icke bättre för dem som arbetar på grund av att även det enskilda näringslivet i betydande utsträckning infekterats av systemet. De många skäl som ur olika synpunkter talar för dyrortssystemets avskaffande har i riksdagen många gånger framförts och behöver i föreliggande sammanhang icke ytterligare upprepas. Det är tillräckligt att erinra om att de skillnader beträffande levnadskostnader — livsmedel, kläder, bostadskostnader och samhällelig service — som tidigare anfördes som skäl för systemets bibehållande, numera alltmer försvinner under förutsättning att man utgår från att människorna i landsorten och på landsbygden har rätt att ställa anspråk på likvärdig standard och lika anspråk även i övrigt. Redan den omständigheten att man vill söka sig till en annan motivering för ortssystemet i form av krav på »marknadsmässig lönesättning», dvs. att höga löner på en ort skall på något sätt motivera varandra, visar att man känner att de gamla motiveringarna gäller dåligt.

En avveckling av detta privilegiesystem, som ger åt människor på landsbygd och i landsort mera likvärdiga villkor i föreliggande hänseenden i jämförelse med storstädernas befolkning, framstår som ett trängande socialt rättvisekrav. En sådan lyftning av de sämre ställda är emellertid förknippad med betydande kostnader. Ur dessa synpunkter är det en ekonomisk nödvändighet att gå den partiella utjämningens väg. Här föreliggande förslag och vad som därmed sammanhänger vilar på ortsgraderingens grund

och kan redan ur denna synpunkt icke vara rättvist. Vill man utjämning av ortsgupperingens orättvisor har man givetvis anledning att med glädje se att de ansvariga myndigheterna ansett sig kunna i nuvarande ekonomiska läge likväl bereda de anställda i de lägre ortsgupperna en löneförbättring som något närmar dem till de bättre ställda. Men denna förbättring leder icke till utjämning om även i den högsta ortsgruppen lönesättningen går upp. De kostnader som härför nedläggas bidrager tvärtom att permanenta orättvisan vid värderingen av arbetet. Ifall resurserna medgäve att *alla* dem det här gäller får sin ställning förbättrad i sådan grad att de finge löner som ginge utöver vad som nu gäller för högsta ortsgrupp, vore det en annan sak. Men läget är nu ett annat och sparsamhet är ett ord som även i detta sammanhang i sin mån måste tillämpas. Som det nu är kan på den i propositionen inslagna vägen ingen rättvisa nås.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen i anslutning till vad i motionen anförts måtte *dels* bifalla propositionens förslag om löneförbättring i de lägre ortsgupperna, *dels* avslå propositionen i den mån den avser löneförbättringar i högsta ortsgrupp utanför Norrland, *dels även* ompröva de i propositionen avsedda lönegradsuppflyttningarna med beaktande av i motionen anförda synpunkter.

Stockholm den 5 maj 1959

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen

Bertil Jonasson